

ČTYŘI SMĚRY

DAAN VAN KAMPENHOUT

MAITREA

Čtyři směry

Daan van Kampenhout

Čtyři směry

Přeložila Ava Priya Vantomme

MAITREA

KATALOGIZACE V KNIZE - NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Kampenhout, Daan van

Čtyři směry / Daan van Kampenhout ; [z anglického originálu ... přeložila Ava Priya Vantomme]. -- 1. vyd. v českém jazyce. -- Praha : Maitrea, 2014. -- 179 s.

Název originálu: The four directions

ISBN 978-80-7500-050-7 (brož.)

133.4:2-382 * 514.112.6 * 159.923.2 * 159.923.5 * 159.955 * 133 * 17.02 * 130.33-025.18

- šamanismus

- kruh -- esoterické pojetí

- sebepoznání -- esoterické pojetí

- sebeřízení -- esoterické pojetí

- řešení problémů -- esoterické pojetí

- životní harmonie

- vesmírná harmonie

- pojednání

133 - Ezoterismus. Okultismus [17]

Daan van Kampenhout

Čtyři směry

The Four Directions

Copyright © Daan van Kampenhout, 2008

Translation © Ava Priya Vantomme, 2013

Czech edition © MAITREA a.s., Praha 2014

ISBN 978-80-7500-050-7

OBSAH

	Předmluva	7
1	Slunce	12
2	Měsíc	19
3	Vnitřní a vnější přemostění	26
4	Čas v cyklech	31
5	Životní cyklus	35
6	Inkarnace	42
7	Základy	50
8	Východ	56
9	Jih	61
10	Západ	65
11	Sever	71
12	Čtyři úhly pohledu	77
13	Pozvání	85
14	Rozdíly a barvy	91
15	Živly	97
16	Zvířata	105
17	Modlitba	116
18	Pohyb podél osy	125
19	Proti směru hodinových ručiček	137
20	Osobnost	142
21	Patologie	152
22	Individuální cesty	161
23	Modlitba za druhé	168
24	Střed	174
	Poděkování	179

Předmluva

Řada lidí na západě se prvně o čtyřech směrech dozvěděla od učitelů z různých domorodých amerických kultur. I když to byli domorodí američtí učitelé, kdo západanům kruh představili, existuje mnoho dalších lidí, kteří podstatu směrů znají nebo znali. Šamanské kmeny na Sibiři a v Mongolsku, ty všechny měly své vlastní verze kruhu. V Evropě malovali sámští šamani z Laponska čtyři směry na své posvátné bubny a druidové z keltských kmenů znali čtyři směry, což si moderní druidské školy dosud (alespoň částečně) pamatují. Podíváte-li se pozorně kolem sebe, nabudete brzy dojmu, že všechny předprůmyslové a předkřesťanské kultury měly určité povědomí o čtyřech směrech jako o spirituálních silách. I přestože se převážná většina nebo všechno praktické vědění o podstatě sil jednotlivých směrů ztratilo, vzpomínka na jejich duchovní význam může přetrvávat dál. Například modlitební šál, který pobožní židovští muži nosí každé ráno při odříkávání ranních modliteb, má v každém ze čtyř rohů díru. Skrz každou díru jsou provlečeny čtyři nitě a ty jsou spojeny řadou zvláštních uzlů. Pokaždé, když Žid pohlédne na štrápce, vzpomene si na Stvořitelova přikázání lidem. Tyto zákony jsou spirituálními zákony, které udržují kmen a jednotlivce zdravé a v harmonii se stvořením. Štrápce visí dolů ze „čtyř koutů světa“, jak se také někdy rohům modlitebního šálu říká, jako upozornění, že zaměříme-li pozornost do čtyř rohů, do čtyř směrů, objevíme posvátné zákony, které řídí naše životy. Možná i proto, že znalost čtyř směrů byla kdysi pro mnoho lidí naprosto běžná, přivítali lidé na západě učení medicínského kruhu domorodých amerických kultur tak lačně.

Jak jsem se dověděl o kruhu já? Přivedl mě k němu jeden indiánský přítel. Směl jsem se modlit v jeho potní chýši a naslouchat písním, ale nikdy mi k tomu nic nevysvětlil. Nenaučil mne názvy směrů ve svém jazyce, nevím, jaké duchovní síly podle jeho učení tyto směry ztělesňují, ani dokonce jakou barvu jeho lid pro strany používá. Nikdy

jsem se ho na to neptal. Ne proto, že by mě to nezajímalo, ale je jedna věc, kterou se v blízkosti domorodých amerických duchovních vůdců velmi rychle naučíte, a to je neklást otázky. Tento učitel mi řekl, že pro mě bude nejlepší jednoduše sledovat přírodu a uvidím, co se tím naučím. Nezasvěcoval mne do své kultury, ale místo toho jsem se směl účastnit některých jeho obřadů, abych mohl něco ve své duši probudit. Touto cestou jsem se začal učit od svých předků, kamenů a stromů ve vlastní zemi. Chtěl jsem se dozvědět něco o čtyřech směrech, ale proč jsem se měl ptát jeho? Bylo lepší se pomodlit a zeptat se přímo směrů. Tak jsem to i udělal.

Už víc jak patnáct let se obracím na směry o učení a vedení. Poznával jsem je postupně a pomalu narůstalo i mé porozumění kruhu. Stále se toho musím hodně naučit. Domnívám se však, že jsem základním principům kruhu čtyř směrů porozuměl dostatečně k tomu, abych je písemně uvedl.

V průběhu let jsem slyšel a četl mnoho rozdílných názorů o podstatě čtyř směrů a o jejich vzájemných vztazích. Někteří lidé se mne snažili přesvědčit, že jejich osobní nebo kmenové porozumění je tím jediným správným způsobem, jak na kruh nahlížet. Pomalu jsem si začal uvědomovat, že každá tradiční verze kruhu v každé kultuře je sama o sobě pravdivá a úplná. Každé původní učení o směrech pomalu a postupně tvarovaly a prověřovaly navazující generace. Síly působící v přírodě, síly duchovního světa a síly v lidech samotných – ty všechny prozradily, kde je jejich místo na kruhu. Mnoho individuálních postřehů, vizí a vhladů bylo převedeno do symbolů a pojmů srozumitelných lidem v konkrétním kulturním kontextu v určité době. Právě proto existuje v různých starých kulturách poměrně pestrá škála kruhů. Přesto je každý kruh pravý.

V této knize podávám velmi málo informací o tradičních kruzích. V těch několika málo okamžicích, kdy je zmiňuji, uvádím konkrétní kulturu nebo kmen, od nichž vědomosti pocházejí. Záměrně se vyhýbám tradičním popisům a vyobrazením čtyř směrů. Je užitečné studovat staré verze kruhu jen tehdy, když současně věnujete čas přijetí

tradičního pohledu na svět, jazyka a kultury, z nichž je určitá verze kruhu jen malou součástí. Všichni představitelé tradičních kultur, s nimiž jsem se osobně setkal, bolestně vnímají tvrzení západanů, že rozumí jejich tradičnímu učení. Nechci dělat dojem, že rozumím, používám nebo prodávám znalosti, které nejsou mé vlastní. Nemluvě o tom, že tradiční kruhy jsou pro mne způsobem, jak projevit úctu.

Když jsem se začal seznamovat se čtyřmi směry, uvědomil jsem si, že bez ohledu na to, kolik se toho naučím od ostatních, jenom mé vlastní osobní postřehy a zkušenosti povedou ke skutečnému porozumění. Měl jsem na paměti, že cokoli řeknu nebo napíšu, musí to být založeno na osobní zkušenosti a musí to být pro mě živé a pravdivé. Ale také jsem pochopil, že těmi jedinými skutečnými učiteli jsou samotné směry. Pobízím lidi k tomu, aby získali bezprostřední zkušenosti se směry, ne aby pouze četli mou knihu. Proto je každíček zde představený kousek teorie spojen s praktickými cvičeními a rituály. Jedná se o skutečnou cvičebnici, ne pouze knížku ke čtení!

Kruh je praktická mapa – kružnice a na ní čtyři stejně od sebe vzdálené body. Každý směr má svou specifickou roli a každý podporuje ostatní tři skrze své jedinečné vlastnosti. Čtyři směry patří k sobě a vytvářejí celek. Poznání kruhu a čtyř směrů vám pomůže opakovaně určit místo. Nezáleží na tom, v jaké životní fázi se právě nacházíte, jaká je vaše nálada, jestli se snažíte začít něco nového nebo jestli dokončujete projekt, vždycky se na kruhu najdete. A až své místo najdete, směry vám ukážou, jaký může být další krok, kam se pohnout. Kruh podněcuje k myšlení a filozofování a touto cestou může přinést cenné vhledy. Kruh je také praktickým nástrojem, který vám může pomoci pochopit, řídit a utvářet každodenní život a duchovní rozvoj.

Ti, kdo nemají žádné praktické zkušenosti s rituály, transem nebo duchy, zjistí, že kruh bude stabilní a hmatatelnou základnou, která poskytuje strukturu a základ. Pro ty, kdo chtějí praktikovat šamanské techniky, má kruh mnoho výhod – ztělesňuje fyzické, emocionální, psychologické a duchovní procesy, které všichni zažíváme. K tomu, co je již důvěrně známé, přidává kruh řád a hloubku, vytváří strukturu.

Dále kruh ukazuje, co je přirozený vývoj, učí nás, jak se pohnout z jednoho místa do následujícího. Poznáním čtyř směrů porozumíte tomu, jak se různé fáze všech procesů vzájemně podporují a doplňují. Čtyři směry jsou neměnné a součástí přírodního světa, z něhož se zrodilo naše tělo, mysl a duše. Proto se již od prvního představení jeví jako důvěrně známé a blízké.

Díky tomu jsou čtyři směry nejlepšími duchovními pomocníky pro ty, kteří začínají šamanskou cestu. K navázání individuálního kontaktu se silovými zvířaty zdůrazňuje mnoho současných západních šamanských učeních význam lehkého transu vyvolaného údery bubnů. To není vždy snadné. Musíte se naučit zvíře vnímat, takže se nejdříve musíte naučit, jak se dostat do transu pomocí bubnu nebo chřestidla. Až to budete umět, může se stát, že zjistíte, že často nerozumíte tomu, co se vám silové zvíře snaží sdělit. Protože většina lidí má pocit, že výměna informací je důležitá, musíte najít nebo vyvinout společný jazyk, který umožní vám a vašemu pomocníkovi jasnou komunikaci. Takový „jazyk“ bude velmi pravděpodobně kombinací symbolických obrazů, kinestetických a emocionálních prožitků, intuitivních dojmů. A i když toto všechno proběhne hladce, pořád ještě musí být prožitek interpretován. Možná to zní trochu složitě – vlastně hodně lidí, kteří se učí šamanským cestám, mi sdělilo, že komunikace s jejich pomocníky je někdy těžkopádná a nevede vždy k jasným a konkrétním výsledkům. Čtyři směry nikdy nejsou příliš vzdálené od jednoduchého a přímého prožitku. Jsou součástí vašeho těla, rozpoznáte je na každém kroku cesty. Při vaření, když máte strach, že se emocionálně zhroutíte, při přestavbě domova, pořád jste součástí kruhu čtyř směrů, v každém okamžiku, ve dne i v noci. Není třeba vstupovat do transu, abyste je cítili, cítíte je už nyní. Čtyři směry jsou a vždy budou nejhmatatelnější a nejbližší síly, s nimiž se v šamanismu setkáte, jsou snadno rozpoznatelné, dostupné a neustále přítomné.

Čtyři směry vytváří také důležitou oporu těm, kteří již mají zkušenosti se šamanským rituálem a praxí. Kruh vypadá zdánlivě jednoduše, ale ve své jednoduchosti odhaluje neočekávané detaily a hlubší

vrstvy. Každý směr má mnoho rozličných aspektů a v jejich rámci mohou být tyto aspekty v kruhu kombinovány nekonečně proměnlivým množstvím způsobů. Mají stabilní povahu, ale při vzájemné interakci jsou dynamické. Stále je co objevovat, pořád je co prožívat.

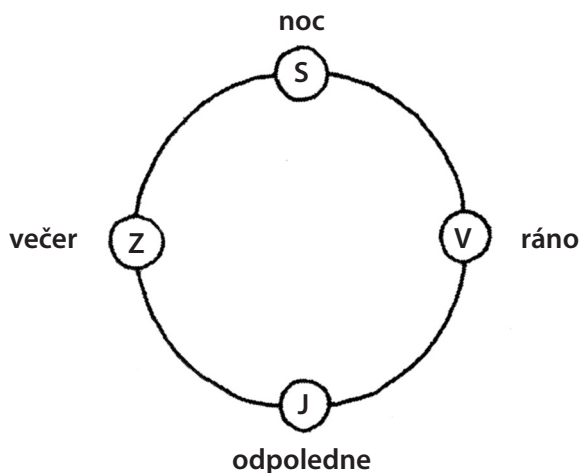
Pro mě osobně je kruh vždy zdrojem údivu a poznání. Každý objev, každé další odhalení kruhu posiluje můj vztah s ostatními lidmi a se světem samotným. Doufám a přeji si, aby tato kniha poskytla každému čtenáři potřebný rámec k tomu, aby začal směry poznávat a zůstalo dost neprobádaného na to, aby kniha v lidech podnítila touhu objevovat sami. Přeji vám všem šťastnou cestu při cestování kruhem.

Daan van Kampenhout

1 | Slunce

Jaké by to bylo, kdybyste stáli někde venku 24 hodin na jednom místě? Třeba v městském parku nebo na farmě na poli. Během těchto 24 hodin na jednom místě se velmi pomalu otáčíte kolem své osy tak, že váš nos pořád míří za sluncem. Kompas v ruce vám řekne, kterým směrem se díváte.

Při východu slunce jste otočeni k východu. Začíná ráno a ještě, než jste si jisti tím, že se světlo vrátilo, začnou zpívat ptáci. Se slunečním světlem se lidé probouzí, vstávají z postele a začínají svůj den. O pár hodin později, když je slunce na svém vrcholu, vám kompas ukáže, že jste otočeni na jih*. Je brzké odpoledne a okolo vás probíhají různé druhy aktivit. Zvířata se míhají kolem vás a hledají potravu. Hodně lidí je v práci. Míjí vás nějací běžci, na lavičkách sedí lidé a jedí oběd. Je docela rušno a kolem je hluk. Po nějaké době, otočeni k západu, vidíte

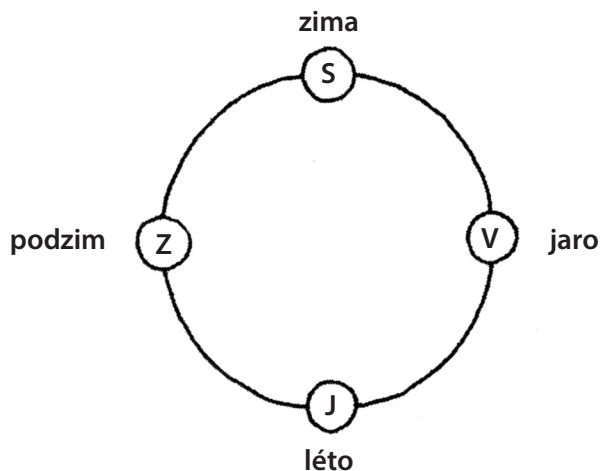

* To platí pouze pro život na severní polokouli. Např. pro Australany je sever teplý a jih studený. Protože já žiji na severní polokouli a téměř veškerou práci provádím zde, píšu i z této perspektivy.

zapadat slunce a mizet z dohledu. Většina zvířat a ptáků se zklidní a ukládají se k spánku. Lidé se vrací domů z práce a odpočívají, čtou noviny nebo se dívají na televizi. Je čím dál větší ticho, téměř všechny aktivity postupně ustávají. Nyní vidíte, že nastala noc a vy stojíte tváří k severu. V domech obklopujících park zhasínají jedno po druhém světla, lidé jdou spát. Když se o několik hodin později objeví první náznak světla a přivítá jej první pták, znovu jste otočeni k východu. V průběhu 24 hodin jste se otočili okolo své osy.

Čtyři směry souvisí s různými pojmy, kvalitami a duchovními silami. Především jsou spojeny s velmi konkrétními smyslovými pocity. Oči vidí světlo, které se objevuje a mizí, kůže cítí nepatrné teplo ranního slunce i prudce pálivé odpolední paprsky. Uši slyší zvuky denních aktivit i ticho noci. Vaše smysly vás informují o rytmu vycházejícího a zapadajícího slunce.

Každý ze čtyř směrů je propojen se specifickým postavením slunce a spolu s tím i s fází dne nebo noci. Východ je spojen s ránem, jih s odpolednem, západ s večerem a sever s nocí. Tento dvacetičtyřhodinový cyklus je shodný s cyklem slunečního roku. V rytmu 365 dní jsou čtyři směry propojeny se čtyřmi ročními obdobími.

Východ je místem jara, jih léta, západ je místem podzimu a sever zimy.

Čtyři roční období vytváří narůstající a ubývající síla slunce. Na jaře, na východě, začínají sluneční paprsky nabírat sílu. Každý den je o několik minut déle světla a postupně se otepluje. Příroda se začíná probouzet z dlouhého zimního spánku. S návratem světla se zvířata probírají z hibernace. S jarem na cestě se ptáci poohlíží po partnerovi, aby mohli založit rodinu. Není těžké pochopit, proč jsou jaro a ráno umístěny ve východní části kruhu – u obou jde o probouzení a začátky.

V létě, stejně jako odpoledne, dosahuje slunce svého vrcholu. Odehrávají se různé věci. Byla postavena hnízda, zvířata porodila mláďata nebo nakladla vajíčka a teď pilně pečují o své mladé. Mláďata mají spoustu práce se svým růstem. Každý je činorodý. V průběhu jara se v tichém tanci při rozkvětu pářilo mnoho rostlin a stromů. A teď v létě rodí semena, ovoce a plody. Obojí, jak odpoledne, tak léto, se nachází na jižní straně kruhu. Jejich ústředním rysem je aktivita, růst a zrání.

Na podzim sluneční aktivita postupně slábne a svět se opět začíná zklidňovat. Růst ustává, mnoho mláďat opustilo svá hnízda a domovy, nejsou již závislá na svých rodičích. Lidé sklízí úrodu, která v průběhu léta v polích čerpala sílu slunce. V pozdní části podzimu se růst léta přemění ve smršťování – sesychají listy a padají ze stromů, mnoho rostlin hyne a mizí. Semena a plody padají na zem. Většina z nich slouží jako potrava, ale některá zůstanou během zimy ležet ukryta v zemi a s návratem jara začnou nový cyklus. Vše se obrací dovnitř, některá zvířata se připravují k zimnímu spánku. Stejně jako lidé vracejí se po ukončeném dni z práce domů, i příroda zpomaluje, když se na západní straně kruhu začíná v průběhu podzimu vytrácet slunce.

Zima, stejně jako noc, je částí roku, která se nachází na severní straně kruhu. V zimě vše dospěje k nečinnosti. Stejně jako vy ležíte v posteli a spíte, i příroda odpočívá. Nevznikají žádné ohromné plány, nezačínají žádné nové činnosti. Zvířata, která nespí zimním spánkem nebo nezemřela, stále potřebují jíst, stejně jako vy když spíte, stále

dýcháte a srdce vám pořád tlučé. Takže na severu je stále život. Nicméně ve srovnání s ostatními obdobími je život v zimě velmi statický. Je téměř naprosté ticho. Slunce je slabé a sotva hřeje. V rytmu dne a noci nastává ticho, protože světlo zmizelo a my jdeme spát, v rytmu ročních období je nečinnost způsobena nedostatkem sluneční energie. V průběhu zimy na několik týdnů nebo dokonce měsíců naprosto zmizí světlo v nejsevernějších a nejjižnějších oblastech země.

Procházka okolo stromu života

Mnoho kultur pokládá stromy za posvátné a zná bájný strom života. Pro některé je to tis, pro jiné bříza nebo jasan. Strom života je vesmírná osa, která spojuje horní, střední a nižší světy. Strom rovněž stojí ve středu světa a obklopují jej čtyři směry. Představte si ohromný strom v rozlehlém a otevřeném prostoru. Ve své představivosti přistupte ke stromu života od východu, kde vychází slunce. Pomalounku, polehoučku postupujte k jižnímu směru. Zatímco jste na východní straně stromu, objevují se na větvích zelené listy. Je jaro a možná zahlédnete i květy. Všechny druhy hmyzu, které spaly a ukrývaly se v kůře stromu, se probouzejí, jejich malinkatá vajíčka, která během zimy spala, se líhnou. Objevují se ptáci, vybírají si a brání svá území, hledají partnery a začínají stavět hnízda. A jak pomalu kráčíte dál, dojdete na jih. Strom je teď úplně pokrytý velkými listy, jejich zelená barva je tmavší a sytější než na jaře. Je tam tolik listů, že přes ně sotva vidíte větve. Ptáčata se vylíhla ze svých vajíček a postupně jim, jak procházíte jihem, narůstá peří. Všechna nově narozená ptáčata úžasně rychle dospívají, vylézají z hnízd, poskakují po větvích a brzy se naučí létat. Na své vnitřní cestě kolem stromu teď přicházíte na západ. Listy začínají měnit barvu a vypadají trochu unaveně. Nastal podzim a zelená se mění ve žlutou, červenou nebo hnědou. A jak listy opadávají, jsou zase vidět větve stromu. Vidíte opuštěná ptačí hnízda, hmyz zalézající do kůry stromu, aby do ní nakladl vajíčka. Po několika silných

závanech větru je strom bez listů. Hmyz se schoval nebo uhynul. Vstupujete na sever a nic se nehýbe. Strom je obklopen nehybností a temnotou. Je jako kostra, jeví se zcela zbaven života. Život ustoupil, spí a čeká.

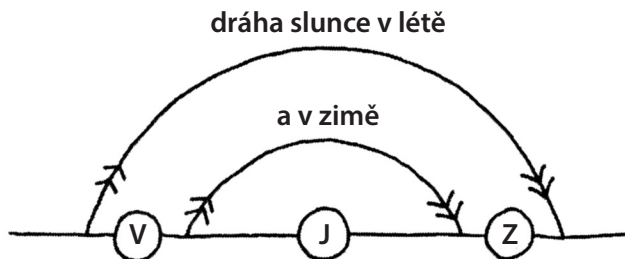
Určení světových stran

Jak zjistit, kde je východ nebo jih? Nejjednodušším řešením je pořídit si kompas, jeho střílka ukazuje vždy na sever, protože velmi jemné magnetické síly ji táhnou k severnímu pólu. Kompasů mohou být velké i malé, existují drahé varianty i levné přívěšky na klíče. Ale jak určíte, kde se která světová nachází, když ho nemáte po ruce?

Pro lidi, kteří tráví hodně času v přírodě, je to celkem snadné. Vědí, že existují druhy mechu, které rostou pouze na severozápadní straně určitých stromů nebo že některé druhy rostlin rostou na jižní straně mohutných stromů, protože potřebují hodně přímého slunečního svitu. Většina lidí však tyto znalosti nemá. Až se budete procházet přírodou bez kompasu a budete chtít vědět, kde se která světová strana nachází, je nejjednodušší prostě sledovat slunce. Doufejte, že bude jasný den bez mráčku, abyste ho nemuseli hledat. Pokud je hustě zamračeno, slunce vám nepomůže, ale někdy je vrstva mraků podstatně tenčí, než se zdá, a slunce stále vrhá stín, i když samo není jasně vidět. Stín ukazuje směr slunce – pokud se otočíte zády ke svému vlastnímu stínu, míří váš nos přímo ke slunci.

Znáte-li postavení slunce, musíte zjistit, jaká je právě část dne. Kolem poledne je slunce nejvýše, je na jihu. Brzy ráno se bude slunce nacházet na východě, pozdě odpoledne nebo časně večer na západě. Slunce se pohybuje po směru hodinových ručiček, nebo lépe řečeno se hodiny pohybují ve směru pohybu slunce. Tváří k jihu máte východ po levé ruce a západ po pravé. Stojíte-li tváří k jihu, vychází slunce nalevo od vás a zapadá napravo. Se všemi těmito znalostmi vám postavení slunce a denní doba odhalí, kde přibližně se čtyři světové strany nacházejí.

Na jihu je slunce vždy ve svém nejvyšším bodě v poledne. Nicméně záleží na ročním období, jak vysoko po obloze slunce vystoupá. V létě v poledne dosahuje slunce daleko vyššího bodu než v zimě. V létě má slunce víc času vystoupat výš, protože vychází mnohem dříve než v zimě a zapadá velmi pozdě. V zimě se slunce objeví na podstatně kratší dobu a nedosahuje takové výšky, protože vychází pozdě a zapadá brzy. Nejen výška poledního slunce, ale také množství denního světla se mění s ročním obdobím, stejně tak i pozice, v níž se slunce objevuje a mizí na horizontu. Následující obrázek to objasní.

Představte si, že obrázek znázorňuje váš pohled na horizont, zatímco stojíte tváří k jihu. Východ se nachází nalevo a západ napravo. Obzor, ke kterému hledíte, je vlastně kruh, stejně tak jako skutečný obzor a oba konce křivky na nákresu jsou ve skutečnosti za vámi a spojují se na severu. V létě vychází slunce mnohem dříve a zapadá později než v zimě, a proto vychází v létě slunce na severovýchodě a zapadá na severozápadě. V zimě je to naopak. Slunce je viditelné méně hodin a nedosahuje takové výšky. Vychází na jihovýchodě a zapadá na jihozápadě. Jen během jarní a podzimní rovnodennosti vychází a zapadá slunce přesně na východě a na západě. 21. března nebo 21. září stačí sledovat vycházející nebo zapadající slunce a přesně víte, kde je východ a západ.

Je třeba vzít v úvahu ještě jednu okolnost, protože délka dne není určena pouze ročním obdobím, ale také vaší polohou na zemi. Čím blíže jste polárnímu kruhu, tím větší je rozdíl mezi létem a zimou.

V arktických oblastech je rozdíl nejvýraznější, protože v letních měsících slunce nezapadá po několik týdnů. V zimě se slunce neukáže vůbec, je pouze tma. Lidé, kteří žijí blízko rovníku, zjistí, že není téměř žádný rozdíl mezi délkou dnů v červnu a v prosinci.

Možná vám to všechno zpočátku zní jako velká hádanka, ale není tak těžké tomu porozumět. Je zábavné přicházet těmto věcem na kloub a zvyšovat vůči nim svou vnímavost. A pokud máte dojem, že je to příliš složité, tak si kupte kompas!

V Americe a v Evropě existuje velké množství starodávných kamenných kruhů. V Severní Americe je řada těchto kruhů stará několik set let, některé jsou podstatně starší a některé mladší. Spousty těchto kruhů, které položili původní obyvatelé Severní Ameriky, nejsou dokonale kulaté a některé z nich mají oválný tvar. Často jsou v nich kamenné řady, které spojují okraj kruhu s jeho středem. V některých kruzích je pouze několik takových řad, v jiných je jich mnoho. Věk a podoba těchto kruhů se mohou značně lišit.

Také v Evropě se nachází kamenné kruhy, které vytvořili lidé z rozličných pravěkých kultur. Mnoho z nich je starých přibližně 5000 let, jsou starší než většina kruhů v Severní Americe. Evropské kamenné kruhy jsou často postaveny z ohromných balvanů, které jsou částečně zapuštěny do země a v některých případech může část kamene nad zemí dosahovat výšky dospělého muže. Kameny bývají často rozmístěny přesně ve tvaru kruhu. Jen velmi zřídka je doprostřed umístěn kámen a nejsou tam žádné kamenné řady, které by spojovaly střed s vnějším kruhem.

Jak v Americe, tak v Evropě je v některých kruzích několik kamenů umístěno v přímém vztahu s východem nebo západem slunce za letního nebo zimního slunovratu nebo s jarní či podzimní rovnodenností. V těchto případech je zřejmá vazba mezi kamenným kruhem a kruhem čtyř směrů, protože jeden ze čtyř směrů je označen. Nicméně existují také kamenné kruhy, u nichž není patrná přímá souvislost se slunečním rokem a se čtyřmi směry.

O lidech, kteří tyto kamenné kruhy postavili, toho víme jen velmi málo a v Evropě víme ještě méně o využití kruhů samotných. Přestože víme, že některé kameny mají přímou vazbu na vycházející slunce při jarní rovnodennosti, neznáme přesnou funkci tohoto uspořádání. Jsou kamenné kruhy vztyčeny pouze proto, aby označily pozici slunce v určitém období v roce nebo tam jsou i jiné

důvody? Je zřejmé, že některé kameny jsou umístěny přesně tak, že mají vazbu na východ slunce v konkrétním dni v roce. Znamená to, že také všechny ostatní kameny v kruhu jsou umístěny se stejnou přesností, i když my ji nepoznáme, protože nevíme, k čemu slouží? Existuje řada spekulací, ale věda neposkytuje mnoho odpovědí. Jistě víme jen to, že lidé umístili na určitých místech v krajině kameny do kruhu, ale proč si pro postavení kamenného kruhu vybrali toto konkrétní místo, proč chtěli vyznačit určitá období roku a co dělali v těchto obdobích (nebo i jindy) v kamenném kruhu, není známo. V Americe stále žijí indiáni, kteří uchovávají tradiční vědění o kruzích a způsob, jak kruhy přesně použít, ale pokud tyto znalosti mají, nesdílejí je se širokou veřejností.

Před několika lety byl v souvislosti s kamennými kruhy ve Velké Británii učiněn velmi zajímavý objev. Malá skupina vědců studovala chování lovců netopýrů, používala přitom velmi citlivé zařízení na měření ultrazvukového vlnění, které netopýři vydávají. Ultrazvukové akustické vlnění se nachází jen o trochu výš než vysokofrekvenční zvukové vlny, které zachytí lidské ucho. Netopýři používají ultrazvuk k vypátrání kořisti (podobně jako sonar). Vědci umístili své zařízení do starého kamenného kruhu, protože vyzorovali, že tam netopýři rádi loví. Ke svému úžasu nahráli nejen zvuky vydávané létajícími netopýři, ale také zvuky, které vydával jeden konkrétní kámen.* Následující výzkum Oxfordského institutu pro archeologii ukázal, že existuje více kamenných kruhů, které vydávají ultrazvukové vlnění. V určitých okamžicích během dne nebo v určitých obdobích slunečního roku zvuky sílí nebo slábnou. Ať se nacházíte kdekoli na zemi, pokaždé je tam i ultrazvukové vlnění – je to všudypřítomný šum. Hladina tohoto šumu na pozadí kolísá velmi málo, je prakticky neměnná. Jedním z nečekaných závěrů průzkumu byla skutečnost, že některé kruhy ultrazvukové vlnění nevydávají, ale ve skutečnosti vytváří

* Uvedl Philip Carr-Gomm v knize *The Elements of the Druid Tradition* (Elementy druidské tradice), citace zdroje: The Dragon Project and the Talking Stones, New Scientist, 21. října 1982.

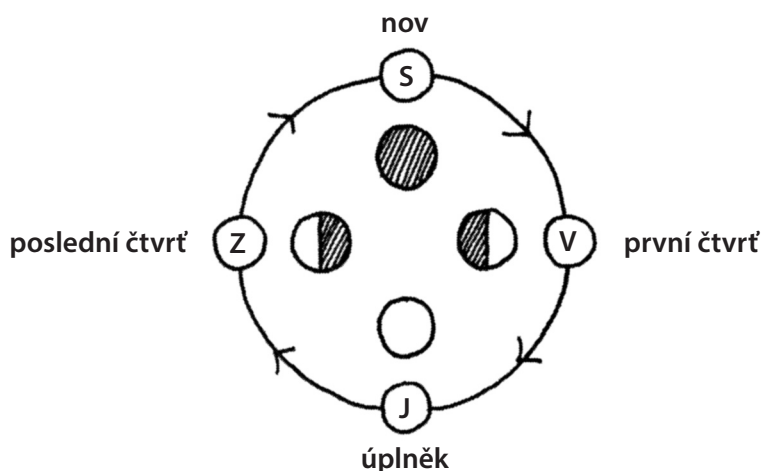
pokles těchto zvuků. V některých kruzích klesla běžná hladina tohoto vlnění téměř k nule. Taková nepřítomnost šumu se přirozeně nevyskytuje, takže musela být vytvořena kamenným kruhem. Protože fondy na výzkum byly bohužel omezené, zpívající a mlčící kamenné kruhy si ponechaly svá tajemství pro sebe. Nevíme, jak a proč působí, zůstávají vědeckou kuriozitou. Je velmi pravděpodobné, že efekty vytvořili stavitelé kamenných kruhů záměrně, ale my nerozumíme jejich důvodům, proč kruhy postavili tímto způsobem ani jakou technologii použili k dosažení kýžených výsledků.

Kromě kruhů kamenných existovaly také kruhy z dřevěných kůlů. Na různých místech v Evropě, včetně Holandska, byly nalezeny pozůstatky těchto dřevěných kruhů. Jeden z nich se nachází jen dvacet mil od Stonehenge, známé monolitické stavby v Anglii. Na tomto místě, nyní zvaném Woodhenge, byly do země částečně zakopány velké kmeny červeného cedru a vztyčeny do soustředných kruhů. Bylo nalezeno jen několik těchto dřevěných kruhů, ale vědci se domnívají, že jich bývalo daleko víc. Není jasné, jak tyto stavby vypadaly nad zemí, protože se zachovaly pouze ty části dřev, které byly zakopány do země. Často jsou i tyto kusy nedochované a zůstaly po nich pouze díry. Archeologové se domnívají, že tyto dřevěné stavby byly poměrně složité a je jisté, že se používaly k pozorování pohybu slunce, ale také měsíce a hvězd. Kromě toho jsou v některých z nich pozůstatky hrobů, přestože není jasné, zda jsou tato pohřebiště pozdějšího data nebo zda existovala již dříve.

Celkově toho o starých kamenných a dřevěných kruzích víme velmi málo. Před dávnou dobou je lidé, kteří věděli, co dělají, umístili do země a věnovali hodně času jejich vybudování. Některé kruhy (ale ne všechny) jsou zcela jistě spojeny se slunečním rokem nebo fázemi měsíce.

V první kapitole jsme viděli, že čtyři směry souvisí s různými fázemi dvacetitýřhodinového rytmu dne a noci a s ročními obdobími slunečního roku. Jedním z poselství starých kamenných a dřevěných kruhů z časů minulých je, že můžeme na seznam přidat fáze

měsíce. Měsíc potřebuje přibližně 29,5 dne pro dokončení svého cyklu. V úplňku je měsíc úplně kulatý. Potom se každou noc kousek měsíce ztratí a během týdne ho zbude jen polovina. O týden později už není k vidění nic, pro lidské oko měsíc zmizel. Ale pak se znovu objeví a za další týden je ho zase půl. A o týden a něco později je měsíc zase v úplňku, cyklus byl dokončen.

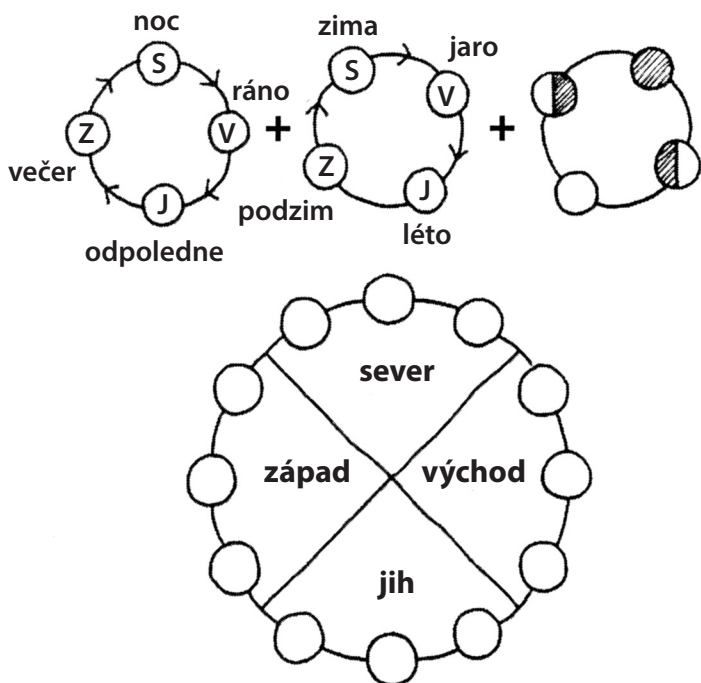
Měsíc svítí, protože odráží sluneční světlo, nevydává svou vlastní záři. Měsíční svit je ve své podstatě odražené sluneční světlo a podle své pozice směrem k Zemi bude měsíc na zemský povrch odrážet více nebo méně světla. Opakuje podobný vzorec, který se jasně projevil v rytmu dne a noci a v cyklu čtyř ročních období. Jak narůstá a ztrácí se, rozpoznáváme vzorec narození, růstu, zrání, úpadku a zániku. Fáze měsíce můžeme bez obtíží umístit do kruhu čtyř směrů. První čtvrtina měsíce je na východě, na místě rána a jara, protože se měsíc znovu objevil a narůstá. Úplněk patří jihu, místu naplnění, prudkého světla a aktivit. Poslední čtvrtina odpovídá západu, kde se věci obrací směrem dovnitř, zpomalují a zmenšují. Nakonec neviditelný měsíc, nov, může být zcela jasně umístěn na sever, místo konců, ticha a prázdnoty.

Rozpoznáváme zde tři vzájemně si podobné cykly, každý se svým vlastním časovým rámcem. Rytmus dne a noci potřebuje od začátku do konce pouze 24 hodin. Měsíc potřebuje na cestu kolem země 29 a půl dne a slunce pro dovršení slunečního roku 365 dní. Tyto tři cykly můžeme porovnat s třemi ručičkami na hodinkách. Jedna z nich měří vteřiny a potřebuje pouze minutu na cestu kolem kruhu. Velká ručička potřebuje hodinu a malé ručičce to trvá 12 hodin. Každá z nich absolvuje stejnou cestu, ale ve svém vlastním tempu.

Cesta do malého kamenného kruhu

Najděte dvanáct malých, stejně velkých kamínků, pokud možno hladké oblázky. Stačí, když budou velké tak 2,5 cm, větší nejsou potřeba. Můžete je nasbírat na šterkové cestě nebo v parku. Doma je rozložte do kruhu, aniž byste je pojmenovali nebo je rozmístili v rovnoměrné vzdálenosti od sebe. Pak si představte, že se zmenšujete a kráčíte nebo se pohybujete směrem ke kruhu. Možná vám při provádění tohoto cvičení bude víc vyhovovat poloha vleže se zavřenýma očima nebo zpříma vsedě, zatímco se díváte na kruh a provádíte imaginární cestu. Můžete použít buben nebo chřestidlo. Vejděte do kamenného kruhu a projděte se dokola. Jaké to je, když jste změnili velikost a kamenný kruh je stejně velký jako jeden z těch prastarých kamenných kruhů? Jak se cítíte, co vnímáte? Po nějaké době si představte, že vycházíte z kruhu ven a vracíte se zpět ke své normální velikosti. Posbírejte všechny kamínky a pak je opět rozestavte do kruhu, ale velmi pečlivě. Nejprve položte čtyři kamínky do čtyř směrů světových stran. Můžete použít kompas, abyste se ujistili, že jsou umístěny na správném místě. Začněte na východě a pojmenujte je ráno, odpoledne, večer a noc. Pak položte do kruhu další čtyři kamínky, každý nalevo od toho, který již v kruhu leží. Opět začněte na východě a až je budete pokládat na zem, pojmenujte je jaro, léto, podzim a zima. Teď přijdou na řadu další čtyři kameny, položte je do kruhu napravo

od původních čtyř kamínků a nazvěte je první čtvrt, úplněk, poslední čtvrt, nov. Kameny nyní leží v dokonalém kruhu, jako dvanáct hodin na hodinách.

Každý kámen má své jméno a účel. Postupně se jednoho kamínku po druhém dotkněte a zopakujte jeho jméno. Teď se vraťte zpět ke své vizualizaci nebo vnitřní cestě, představte si, že se zase zmenšujete a ještě jednou jdete ke kamennému kruhu. Kamínky můžete pozdravit a vyslovit jejich jméno nebo se ohlásit a požádat o svolení ke vstupu do kruhu. Vstupte do kruhu a projděte se v něm. Je to jiné než první? Pokud ano, co je přesně jiné? Kameny byly tentokrát kladeny se záměrem a vytváří smysluplný vzorec, který souvisí se čtyřmi směry. Je prožitek jiný? Jakmile máte pocit, že chcete kruh opustit, vystupte

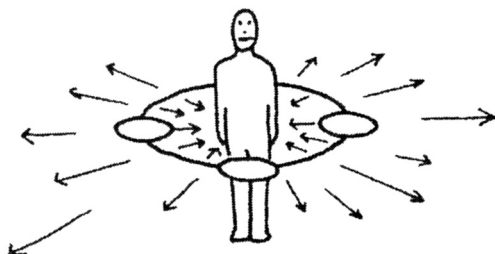
z něj. Můžete se rozloučit nebo poděkovat. Zanecháváte kruh za sebou a postupně rostete zpět do své normální velikosti. Pokud jste měli zavřené oči, zase je otevřete. Kamínkům poděkujte za jejich službu a vraťte je tam, kde jste je našli.

3 | Vnitřní a vnější přemostění

Viděli jsme, že období slunečního roku, fáze měsíce a rytmus dne a noci mají v rámci čtyř směrů své místo. Toto porozumění bude základem pro další prozkoumávání kruhu. Ale ještě než s tím začneme a odhalíme, jaké další jevy a duchovní kvality jsou se směry spojeny, rád bych udělal první krok k praktickému využití kruhu. Vědět o některých kvalitách směrů je pro začátek dobré, ale jak s těmito znalostmi pracovat tak, aby se kruh stal praktickým duchovním nástrojem pro nastolení rovnováhy?

Jakkoli kruh použijete, vždy bude vycházet ze vzájemného působení tří hráčů.

Prvním je soubor sil a rytmů přírody, jako ty, s nimiž jsme se setkali v prvních dvou kapitolách. Druhým hráčem jste vy sami a třetím je kruh. Hráče bychom také mohli popsat jako vnější svět, náš vnitřní svět a kruh mezi nimi. Kruh je mapa, půdorys, který ukazuje skryté struktury a zákony. Může být mostem, který propojuje člověka s přírodou, mnoha způsoby spojuje naše vnitřní a vnější světy.

Pokud je kruh spojení, jak jej aktivujeme? Jednou z cest, jak kruh proměnit z abstraktního symbolu v hmatatelný duchovní nástroj, je použít naše vlastní vzpomínky. Když vědomě hledáme určité konkrétní vzpomínky, znovu navazujeme na zkušenosti z minulosti.

Pomocí paměti můžeme uvnitř sebe probudit něco, co je vždy přítomno, protože je to součástí naší bytosti. Například, zkuste si vybavit místo, kde se cítíte opravdu dobře. Může to být nedaleký park nebo dům v jiném městě, kde jste kdysi žili. Může to být pláž ve Španělsku nebo noční Mexiko nebo to může být vaše oblíbené knihkupectví během klidného úterního dopoledne. Udělejte si chvíli a vzpomeňte si na některé detaily toho místa. Jaké tam jsou barvy? Jak vypadá podlaha, koberec nebo zem? Jak voní? Jsou tam nějakí další lidé, jak jsou oblečení, jak se chovají? Co zde máte na sobě vy? Jak se pohybujete, co děláte? Vybavte si podrobnosti, zeptejte se sami sebe, co tam vnímaly vaše smysly. A teď přimíchejte do svých vzpomínek trochu fantazie, představte si, že tam teď opravdu jste. Co byste dělali, kdybyste skutečně byli na jednom ze svých oblíbených míst?

Až toto malé cvičení absolvujete, budete se cítit jinak, než když jste začali číst tuto kapitolu. Pravděpodobně se budete cítit lépe, jemně povzbuzeně, dokonce šťastně. Teď si jen na chvíli vybavte poslední opravdu znepokojivou nebo odpornou věc, kterou jste viděli. Třeba část strašidelného hororu, který jste viděli v televizi, nebo fotku v novinách, mohla to být nehoda, kterou jste zahlédli na dálnici. Během několika málo vteřin, kdy si vybavíte některé detaily té vzpomínky, se váš pocit pohody přemění v nepříjemné zneklidnění. To ukazuje, že i když se vzpomínka týká něčeho v minulosti, akt vzpomínání vytváří přímý účinek tady a teď na obou rovinách, fyzické i emocionální. Přestože obrazy, které jste si vybavili, jsou z minulosti, vzpomínka ve skutečnosti určí, jak se cítíte právě teď. Vzpomínka vás dokáže otevřít a pozitivně naladit nebo vás může srazit a snadno uzavřít. Pochopíte-li tento mechanismus, můžete hodně získat.

Spojení vnitřních a vnějších světů

Vyznačte na zemi alespoň metr široký velký kruh, je možné mít i větší. Zaujměte pozici ve středu kruhu, tváří k východu.